

Όσοι μαθητές δεν παρευρίσκονται στη φυσική τάξη να μελετήσουν το ποίημα και το υποστηρικτικό πλαίσιο που προηγείται και να απαντήσει στις ερωτήσεις που ακολουθούν .

Οι απαντήσεις στο mail μου ( [polmoira1@yahoo.gr](mailto:polmoira1@yahoo.gr)) έως 26/ 5/ 2020

### Γιάννης Ρίτσος

#### Ανυπότακτη πολιτεία (απόσπασμα)

*Η ΠΟΙΗΣΗ του Ρίτσου (1909-1990) είναι πολυφωνική και πολύμορφη. Κύρια χαρακτηριστικά της ο όγκος, η πολυμέρεια, ο πληθωρικός λυρισμός και ο προβληματισμός που αναφέρεται στην κοινωνική δράση των ανθρώπων και στις ιδέες τους. Επίσης στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου, στα συναισθήματα και τις αντιδράσεις του, όπως εντάσσονται στη σφαίρα της συλλογικής (εθνικής και παγκόσμιας) αλληλεγγύης. Οι οραματισμοί του ποιητή για έναν κόσμο καλύτερο, θα τονώσουν ακόμη περισσότερο την πίστη του στον άνθρωπο και θα μπολιάσουν την ποίησή του με μια κατά βάση ηρωική αισιοδοξία και αγωνιστική διάθεση. Την ποίησή του θα τη χρησιμοποιήσει ως όπλο στον αγώνα για ελευθερία, ισότητα και ειρήνη. Κέντρο της ποίησής του θα παραμένει πάντα ο άνθρωπος.*

*Η Ανυπότακτη πολιτεία γράφτηκε από τον Αύγουστο του 1952 ως το Φεβρουάριο του 1953, όταν ο Ρίτσος επέστρεψε από τον Αϊ-Στράτη, όπου είχε εξοριστεί. Ο ποιητής επιστρέφοντας νιώθει ένα οδυνηρό ξάφνιασμα από τη μορφή που πάει να πάρει η «ανυπότακτη πολιτεία», η ηρωική Αθήνα. Η πολιτεία, διόλου ανυπότακτη τώρα, συνεχίζει τη ζωή της μέσα στις καινούριες συνθήκες, όπου τίποτε δε θυμίζει τους ναυπούς αγώνες, τίποτε δε δικαιώνει τις θυσίες. Η εικόνα αυτή κάνει τον ποιητή επιθετικό και ειρωνικό απέναντι στους συμβιβασμένους, τους βολεμένους. Η λήθη των μεγάλων αγώνων, οι αμβλυμένες συνειδήσεις, η προσαρμογή στη νέα κατάσταση, η ξενοκρατία και η φαυλότητα εξοργίζουν τον ποιητή, που δεν παύει ωστόσο να κηρύττει την αγάπη, ούτε παραιτείται από τον οραματισμό του και τον πόθο του για ειρήνη, για «ένα τραγούδι που θα κάνει ελεύθερο τον κόσμο», όπως γράφει σ' ένα στίχο. Το απόσπασμά μας είναι η II ενότητα.*

- 1 Η πολιτεία περνάει μέσ' απ' τα φώτα της.  
Η πολιτεία ανάβει τις φουφούδες της μεσοκαλόκαιρα στις  
γωνιές των δρόμων.  
Η πολιτεία μοσκοβολάει ψημένο καλαμπόκι.
- Α, πολιτεία, πολιτεία, αγαπημένη μου,
- 5 με τους κεραυνούς σου μυστικά αποθηκευμένους  
στους υπόνομους  
κάτου στα υπόγεια, βαθιά βαθιά, με το χτικιό, με τη φτώχεια,  
με την τρέλα.
- Α πολιτεία μου του τίμιου ιδρώτα,  
η νύχτα σου με το εκδρομικό της σακίδιο στον ώμο της  
γυρνώντας απ' την Κυριακή προς τη Δευτέρα, με  
τις πευκοβελόνες στα μαλλιά της
- 10 και με το κοκκινόχωμα στα χέρια της — Ανυπότακτη, ανυπό-  
τακτη, ανυπότακτη,  
σπιθίζοντας την οργή σου κάτω απ' τ' άπληστα ρουθούνια

- των εμπόρων  
φτιάχνοντας σκάλες με τα δεκανίκια των ανάπηρων  
για ένα πολύ ψηλό σπίτι  
για ένα πολύ ψηλό βουνό
- 15 για έναν πολύ ψηλό ουρανό  
να φτάσεις το πόμολο του ήλιου  
και ν' ανοίξεις την πόρτα στον κόσμο.
- Ακούστε αυτό το τρίξιμο της πόρτας  
μέσα σ' όλη την έκταση της νύχτας  
πάνου απ' τους γλόμπους των θυρωρείων, πάνου απ'  
τις πινακίδες
- 20 όπου χασμουριούνται τα κλειδιά των απόστρατων.  
Αχ πολιτεία αλλοπαρμένη με τα ροζιασμένα χέρια σου.  
Ακούστε αυτό το τρίξιμο της πόρτας.
- Δυο εργάτες με τις φόρμες τους περνούν πιασμένοι σβέρκο  
σβέρκο.  
Ένα κορίτσι αφήνει χάμου τους κουβάδες του  
για να μπορέσει να χαμογελάσει.
- 25 Οι στύλοι του τηλέγραφου δρασκελούν με τα μακριά τους  
πόδια το σκοτάδι.
- Άνθρωποι με σκυφτό κεφάλι γυρνούν κοιτάζοντας το χώμα  
σαν να μετράν τη γη και το μάκρος των τάφων και το μάκρος  
του ίσκιου τους  
σα να ψάχνουν για το κλειδί του σπιτιού τους και για την  
καρδιά τους.  
Ο αγέρας μιας πυρκαγιάς φουσκώνει τα σκισμένα τους  
πουκάμισα.
- 30 Α, πολιτεία, πολιτεία. Έχετε δει μια πολιτεία πιο γυμνασμένη  
στο θυμό και στην πείνα και στον έρωτα;  
Μια πολιτεία πιο αγαπημένη;  
Πολιτεία μου,  
οι ταμπέλες στα σταυροδρόμια σου δεν είναι πια γερμανικές,  
αμερικάνικες είναι. Πότε λοιπόν θα διαβάσουμε τα ονόματα  
των οδών σου στη γλώσσα μας;
- Όλα τα παράθυρα προσηλωμένα στο ρολόι της καρδιάς σου —
- 35 ποιαν ώρα περιμένουν; πιο δευτερόλεπτο;  
ποια μυστική προθεσμία περιμένουν;
- Ναι, θα τον ρίξουμε μια μέρα ανάσκελα τον πόνο.  
Ακούστε αυτό το τρίξιμο της πόρτας. Ελάτε  
να βοηθήσουμε την πολιτεία που κοιλοπονάει τα μετάλλινα  
παιδιά της.
- 40 Εσύ είμαι εγώ.  
Εσύ κι εγώ, είμαστε εμείς.  
Οι άξονες έχουν πολύ τεντωμένα τα νεύρα τους  
κι έχουν πολλά τραγούδια που δεν τα 'παν ακόμα.  
Ποιος φταίει που λείπει το τραγούδι μας;
- 45 Εσύ κι εγώ κι εμείς.

Πολιτεία του κατραμιού και του θυμού και του ασβέστη,  
φταίμε εμείς.  
Ακούστε το τρίξιμο της πόρτας. Ελάτε.

#### ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να βρείτε τα σημεία του ποιήματος που αναφέρονται στην κατοχική Αθήνα. Δικαιολογούν το χαρακτηρισμό «ανυπότακτη πολιτεία»;
2. Να βρείτε τρία διαφορετικά σχήματα λόγου και τη λειτουργία τους στο ποίημα
3. “ Εσύ κι εγώ, είμαστε εμείς.” Να σχολιάσετε το στίχο ( 50- 60 λέξεις )